

Steven D. Levitt – Stephen J. Dubner

MIKOR RABOLJUNK BANKOT?

Steven D. Levitt – Stephen J. Dubner

MIKOR RABOLJUNK BANKOT?

...ÉS MÉG 131 AGYAMENT ÖTLET

A fordítás alapja:

Steven D. Levitt & Stephen J. Dubner: *When to Rob a Bank: ...and 131 More Warped Suggestions and Well-Intended Rants*. Published by HarperCollins Publishers Ltd.
All rights reserved.

© Steven D. Levitt & Dubner Production, LLC, 2015

Fordította © Dedinszky Zsófia, 2016

Szerkesztette: Sebes Katalin

Borító: Juhász Gábor Tamás

Fejezetkezdő illusztrációk: 9. o., ©iStock.com/MrPlumo; 13. o., ©iStock.com/kumdinpitak; 42. o., ©iStock.com/bubaone; 52. o., ©iStock.com/Kreatiw; 90. o., ©iStock.com/ChrisGorgio; 98. o., ©iStock.com/CSA-Images; 127. o., ©iStock.com/mstay; 153. o., ©iStock.com/ottoflick; 172. o., ©iStock.com/Mr_Vector; 205. o., ©iStock.com/Daniel Villeneuve; 234. o., ©iStock.com/megamix; 247, ©iStock.com/ninotchka; 275. o., ©iStock.com/doodlemachine.
Fotó: 103. o. ©Stephen J. Dubner.

HVG Könyvek

Kiadóvezető: Budaházy Árpád

Felelős szerkesztő: Koncz Gábor

ISBN 978-963-304-378-3

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet vagy annak részleteit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképeszeti úton vagy más módon – a kiadó engedélye nélkül közölni.

Kiadja a HVG Kiadó Zrt., Budapest, 2016

Felelős kiadó: Szauer Péter

www.hvgkonyvek.hu

Nyomdai előkészítés: Kedves László

Nyomás: Reálszisztéma Dabasi Nyomda Zrt.
Felelős vezető: Vágó Magdolna vezérigazgató

Tartalom

Mi a közös egy blogban és a palackozott vízben? / 9

1. Mi csak segíteni akartunk / 13

2. Fürgékéz, az onanista, avagy rettegj, ha Wayne-t látsz / 42

3. Éljenek a magas olajárak! / 52

4. Ki nyer ma? / 90

5. Hogyan rettegjünk attól, amitől nem kellene? / 98

6. Ha nem csalunk, nem is akarjuk igazán / 127

7. Hogyan mentjük meg a bolygónkat? / 152

8. Jackpot! / 172

9. Mikor raboljunk bankot? / 205

10. Több szexet, ha kérhetném – közigazdászok vagyunk! / 234

11. Kaleidoszkópia / 247

12. Ha a Jet-banda tagja vagy... / 275

Köszönetnyilvánítás / 317

Jegyzetek / 321

Név- és tárgymutató / 335

Mi a közös egy blogban és a palackozott vízben?

Tíz évvel ezelőtt könyvünk, a *Lökonómia (Freakonomics)** épp megjelenés előtt állt, amikor indítottunk egy hozzá kapcsolódó weboldalt. A neve – kissé ötlettelenül – freakonomics.com lett. Úgy esett, hogy az oldalon blogolni is lehetett.

Levittnek, aki mindig pár évvel le van maradva, ekkor még fogalma sem volt róla, mi az a „blog”, nemhogy maga írt vagy olvasott volna egyet. Dubner elmagyarázta neki a dolgot. Levitt még mindig habozott. „Próbáljuk meg!” – mondta Dubner.

Ez együttműködésünk korai szakaszában történt, így Levitt még nem tudta: ez a két szó csupán arra szolgál, hogy mindig mindent megtegyen Dubnernek, amit amúgy esze ágában sem volna.

Tehát „megpróbálkoztunk” a blogolással. Ez volt az első bejegyzésünk:

* Steven D. Levitt – Stephen J. Dubner: *Lökonómia – Egy kóbor közgazdász a dolgok mögé néz (Freakonomics: A Rogue Economist Explores the Hidden Side of Everything)*. Ford.: Papolczy Péter, Budapest, Európa, 2007.

Szárnyra bocsátani a gyermekünket

Minden szülő úgy gondolja, hogy az ő gyereke a legszebb a világon. Úgy tűnik, az evolúció belekódolta az agyunkba, hogy ha mindennap ugyanazt a gyermekarcot bámuljuk, egy idő után gyönyörűnek fogjuk látni. Amikor más gyerekének ételmaradék szárad az arcára: undorító, ha a miénkére: cukiság.

Nos, ez ránk is igaz: addig bámultuk a *Lökönómia* kéziratát, hogy most már egyszerűen gyönyörűnek látjuk – a szemölcsseivel, a rászáradt maszattal és mindennel együtt. Ezért elkezdtünk hinni benne, hogy néhányan valóban elolvassák, és ha elolvasták, szívesen osztják meg nézeteiket róla. Így született meg ez az oldal. Reméljük, boldog (vagy legalábbis boldogan perlekedő) otthon lesz, hosszú éveken át.

És így is lett! A blogon sokkal közvetlenebb, személyesebb hangon írunk, és gyakran sokkal inkább vállaljuk a véleményünket, mint ahogy könyvekben tesszük: és sokszor inkább csak meglebegtetünk egy-egy kérdést, semhogy konkrét válaszokat adnánk. Volt, hogy olyasmit írtunk le, amit csak félig gondoltunk át, és később nagyon megbántunk. Máskor olyasmit, amit *alaposan* átgondoltunk ugyan, mégis megbántunk. Mindenekelőtt azonban: a blog arra indított minket, hogy továbbra is kíváncsian és nyitott szemmel járjunk a világban.

Az elsővel ellentétben a legtöbb bejegyzést csak egyikünk írta, nem pedig ketten együtt, ahogy a könyveinket szoktuk. Volt, hogy vendégposztokat kértünk barátainktól (vagy ellenségeinktől), máskor a „kiválasztottakat” kérdeztük (azaz egy rakás okos embernek tettünk föl egy-egy fogós kérdést), vagy fogadóórát tartottunk (például Daniel Kahnemannel és egy Allie nevű luxusprostival). A blog néhány éven át a *The New York Times* oldalán futott – ez olyan renomét kölcsönzött neki, amelyet talán kevéssé érdemelt meg. A lap végül aztán mégiscsak észhez

tért, és szélnek eresztett bennünket, hogy tegyük a dolgunkat, immár ismét magunkban.

Az elmúlt években újra meg újra feltettük magunknak a kérdést, hogy miért is blogolunk. Sohasem volt rá egyértelmű válasz. Nem kaptunk érte pénzt, semmi sem bizonyította, hogy a blog révén több példányt adunk el a könyveinkből – sőt lehet, hogy épp magunknak rontottuk a boltot, amikor ingyen publikáltuk írásainkat. Lassanként azonban rájöttünk, miért tartottunk ki mellette: az olvasóink szerették olvasni a blogot, mi pedig szeretjük az olvasóinkat. Az ő kíváncsiságuk és eredetiségük, de különösen a játékoságuk tartott itt bennünket – és a következő oldalakon rengeteg példa látható majd az itt uralkodó szellemiségre.

Olykor-olykor az olvasók javasolták, hogy a blogbejegyzéseket adjuk ki könyvben is. Először ez az ötlet orbitális hülyeségnek tűnt, aztán egyszer csak... már korántsem tűnt annak. Mi történt közben? Dubner az egyik gyereket kísérte el nyári táborba Maine államba. Hirtelen, a semmi közepén, megláttak egy hatalmas Poland Spring vízpalackozó üzemet. Dubner – aki maga is a semmi közepén cseperedett fel – mindig is csodálkozott rajta, hogy az emberek mennyi pénzt hajlandók kiadni egy üveg palackozott vízért. És az összeg valóban nem csekély: évente úgy 100 milliárd dollárt tesz ki.

A blogbejegyzésekből összeállított könyv hirtelen már nem is látszott olyan nagy butaságnak. Így aztán – az Evian, a Poland Spring és más víznagyhatalmak nyomdokait követve – mi is úgy döntöttünk, hogy bepalcázunk valamit, ami amúgy ingyen is elérhető, és pénzért áruljuk.

Az igazsághoz tartozik: azért vettük a fáradságot, és végigolvastuk újra az egész blogot, hogy kimazsolázzuk a legjobb írásokat. (Jó érzés volt látni, hogy a 8 ezer, többnyire középszerű poszt között volt néhány egészen klassz is.) Megszerkesztettük és felfrissítettük a posztokat, ahol szükséges volt, és fejezetekbe ren-

deztük őket, hogy könyvszerű legyen az egész. Az első fejezet például a határozatlan idejű egyetemi kinevezések eltörlésével, a demokrácia alternatívájával foglalkozik, és azzal, hogyan gondolkozzunk egy terrorista fejével. A „Fürgekéz, az onanista, avagy rettegj, ha Wayne-t látsz” olyan nevekről szól, amelyek furcsák, találók vagy épp furcsán találók. A „Ha Jet vagy...” megmutatja, hogy ha egyszer közgazdászfejjel kezdünk gondolkodni, nagyon nehéz abbahagyni – legyen szó babatápszerről, mesefilmekről vagy romlott csirkéről. A könyvet olvasván az olvasó valószínűleg sokkal többet tud meg személyes vesszőparipáinkról, mint amennyit szeretett volna: például a golfról, a szerencsejátékokról vagy arról, hogy miért utáljuk az aprópénzt.

Az elmúlt években elképesztően boldoggá tett bennünket, hogy hibbant ötleteinket leírhattuk. Reméljük, az olvasónak is tetszik majd, hogy bekukkanthat a fejünkbe, és láthatja a világot Lökonómia-szemüvegen át.

Mi csak segíteni akartunk

A világtörténelem legjobb ötletei közül néhány – vagy valójában csaknem mind – kezdetben őrültségnek tetszett. Igaz, azért ne feledjük, hogy sok őrülden hangzó ötlet valóban őrültség. De honnan tudjuk, melyik melyik? Az egyik legjobb dolog a blogolásban az, hogy van egy játszóterünk, ahol a legszemertebb ötleteinket is leírhatjuk, és figyeljük, milyen gyorsan lövi le őket valaki. A valaha írt összes posztunk közül az alábbira érkezett a legtöbb, lehangosabb és legmérgeesebb válasz.

Ha terrorista lennék, hogyan támadnék?

(SDL)

A Közlekedésbiztonsági Hivatal (Transportation Security Administration, TSA) nemrégiben bejelentette, hogy a kézipoggyászokra vonatkozó szabályozások egyelőre érvényben maradnak, de az öngyújtókat ezentúl felengedik a fedélzetre. Miközben azt megtiltani, hogy valaki fogkrémet, dezodort vagy vizet vigyen át a biztonsági kapun, eszement ötletnek tűnik, az öngyújtók

betiltása valahogy értelmesnek látszott. Kíváncsi lennék, hogy az öngyújtógyártók vajon a változtatás ellen vagy mellette lobbiztak-e. Egyrészt a napi 22 ezer elkobzott öngyújtó valószínűleg pezsdítőleg hat az üzletre, másrészt viszont elképzelhető, hogy eleve kevesebb ember vásárol öngyújtót, ha tudják, hogy nem repülhetnek vele.

Amikor az új szabályozásról értesültem, azon kezdtem el töprengeni, hogyan érhetnék célt legkönnyebben, ha kispénzű terrorista lennék. Első lépésben elgondolkodnék azon, miként válthatnék ki félelmet az emberekből. Az egyik dolog, amitől mindenki retteg, hogy terrortámadásnak eshet áldozatul. Ebből kiindulva terroristaként olyasmit próbálnék elérni, amitől mindenki fenyegetve érzi magát, holott az egyénekre leselkedő veszély valószínűsége nagyon alacsony.

Az emberek hajlamosak arra, hogy túlbecsüljék a kis valószínűséggel bekövetkező eseményeket, így a félelem a terrortámadástól mindig sokkal nagyobb, mint maga az adott fenyegetés. Tehát olyan látszatot próbálnék teremteni, hogy egy egész seregnyi terrorista létezik; ezt úgy érném el, hogy több, egyidejű támadást vezényelnék le, amit nem sokkal később még több csapás követne.

Harmadrészt, hacsak a terroristák nem ragaszkodnak mindig az öngyilkos merényletekhez (és kötve hiszem, hogy ragaszkodnának), a legjobb volna olyan tervet szőni, amelyben a terroristák nem halnak meg mind, és nem is kapják el őket, ha lehetséges.

Negyedrész, szerintem jó ötlet lenne valahogy leállítani a kereskedelmet, mert ha az emberek nem tudnak vásárolni, több idejük marad azon gondolkodni, mennyire rettegnek.

Ötödrész, ha valóban keresztbe akarunk tenni az Egyesült Államok kormányának, a legjobb olyan merényletben gondolkodni, amelyik arra készíti a kormányt, hogy fogadjon el egy rakás drága törvényt, amelyek még azután is évekig érvényben

maradnak, hogy minden értelmüket elveszítették (feltéve, hogy első körben volt bármi értelmük).

Az én általános világnézetem ez: minél egyszerűbb valami, annál jobb. Azt hiszem, ez a terrorizmusra is áll. Ebben a szellemenben a legjobb terrorakció tervét apámtól hallottam, amelyet 2002-ben, a washingtoni lövöldözések után eszelt ki. Az alapötlet annyi, hogy lássunk el húsz terroristát fegyverekkel és autóval, és bízzuk meg őket, hogy kezdjenek lövöldözésekbe az ország random pontjain, előre megbeszelt időpontokban. Nagyvárosokban, kisvárosokban, elővárosokban, mindegy. Fontos, hogy sokat változtassák a helyüket. Senki sem tudhatja, hol lesz a következő támadás. Elképesztő káosz törne ki, főleg ahhoz képest, milyen minimális befektetést igényel az egész. Ráadásul borzasztó nehéz volna elkapni a lövöldözőket. Az okozott kár persze nem lenne olyan hatalmas, mint ha, mondjuk, atombombát dobna nekünk New Yorkra, de ez rendben is van, tekintve, hogy egy rakás lőfegyvert sokkal egyszerűbb beszerezni, mint egy atombombát.

Biztos vagyok benne azonban, hogy sok olvasónknak egy csomó jobb ötlete támad, mi pedig szívesen látjuk őket. Ha ki-
posztolják őket ide a blogra, tulajdonképpen jó szolgálatot tesznek a köznek: feltételezem ugyanis, hogy a blog olvasótáborában többen akadnak, akik ellenzik a terrort és harcolnak ellene, mint tényleges terroristák. Tehát, ha ezek az ötletek a felszínre kerülnek, a terrorelhárítóknak esélyük lesz jó előre felkészülni a különböző helyzetekre.

A fenti bejegyzés 2007. augusztus 8-án jelent meg, azon a napon, amikor a Freakonomics blog elfoglalta új otthonát a *The New York Times* oldalán. Ugyanezen a napon Dubner interjút adott a *The New York Observer*nek, amelyben megkérdezték, miért éppen a Freakonomics az első külsős blog, amelynek a *The New York Times* helyet ad. Dubner kifejtette, hogy mivel régebben maga is az újságnak dolgozott, jól

ismeri az elvárásait és az irányvonalát, majd hozzátette: „Tudják, hogy a blogunkon nem jelenik meg olyasmi, amiért fatvát mondanak ránk.” Hogy, hogy nem, Levitt posztja, amelyben terrormerényletekre gyűjt ötleteket, pontosan ezt érte el. A poszt olyan heves reakciókat váltott ki, hogy a lapnak néhány száz hozzászólás után le kellett tiltania a további kommentelést. Itt egy tipikus komment: „Normálisak vagytok?! Ötletek terroristáknak? Szerintetek ez jófejség? Vicces? Seggfejek!” Ezért aztán Levitt a következő nap újra megpróbálkozott:

Terrorizmus, II. rész (SDL)

Az első nap, amikor blogunk a *The New York Times* égisze alatt megjelent, sikerült egy olyan bejegyzést írnom, amely annyi gyűlölködő üzenetet kapott, mint egyetlen másik sztorim sem az abortusz-bűncselekményekről szóló, majd egy évtizede publikált cikkem óta.¹ Az e-mailek feladói csak abban nem jutottak egyetértésre, hogy kretén, hazaáruló vagy mindkettő vagyok-e. Hadd tegyek egy újabb próbát!

A sok dühödt reakció gondolkodóba ejtett: vajon mit gondol az átlag amerikai arról, hogy mit csinálnak a terroristák egész nap? Azt tippelném, hogy merényletek tervén agyalnak. És totális balfékeknek kell tartanunk őket, ha azt hisszük, a washingtoni lövöldözések után meg sem fordult a fejükben, hogy egy random lövöldözés jó ötlet lenne.

Amit mondani akarok: végtelen sok elképesztően egyszerű stratégia érhető el a terroristák számára. Már az a tény, hogy az Egyesült Államokban a legutóbbi jelentős terrortámadás óta hat év telt el, arra utal, hogy a terroristáink vagy nem túl okosak, vagy valójában nem is a terrorfenyegetés a céljuk. (Másik ténye-

zó persze a rendőrség és a terrorelhárítók munkája, amellyel ezeket a támadásokat megelőzzük: de erről később beszélek.)

A dühös olvasók közül sokan azt követelték, írjak egy posztot arról, hogyan állítsuk meg a terroristákat. A nyilvánvaló igazság azonban sajnos kiábrándító: ha a terroristák a támadásnak valami olcsó, szervezetlen módját választják, esélyünk sincs megállítani őket.

Pontosan ez a helyzet ma Irakban és – többé-kevésbé – Izraelben. És lényegében így működött az IRA is egykoron.

Mit tehetünk mégis? Ugyanazt, amit a britek és az izraeliek tettek, amikor szembesültek a helyzettel: az amerikaiaknak is ki kell találniuk, hogyan éljenek együtt vele. Ezek az olcsó, szervezetlen terrorcselekmények arányaikban sokkal kisebb kárt okoznak: kevesebb életet oltanak ki, mint az autóbalesetek, a szívinfarktusok, a gyilkosságok és az öngyilkosságok egy évben – ám az általuk keltett rettegés sokkal nagyobb.

Ahogy azonban az emberek viszonylag hamar megtanulnak együtt élni a hiperinflációval, ugyanez a helyzet a terrorizmussal is. Ha busszal utazunk Izraelben, a valódi veszély, amely minket fenyeget, csekély, és ennek megfelelően – Gary Becker és Yona Rubinstein kutatása alapján² – azok, akik gyakran utaznak busszal Izraelben, nem rettennek meg egy-egy bombariadótól. És hasonlóképpen: a buszvezetőknek sem jár veszélyességi pótlék.

Ezenkívül van még egy-két dolog, amit megtehetünk a jövőben. Ha a fenyegetés külföldről érkezik, megerősíthetjük a határellenőrzést. Tudom, ezzel sem mondom újat. De talán kevésbé magától értetődő, hogy a határátlépés után is megpróbálhatjuk jobban ellenőrizni a lehetséges elkövetőket. Ha például valaki tanulmányúton érkezik az országba, majd nem iratkozik be semmilyen iskolába, érdemes szorosabb megfigyelés alá vonni.

Másik lehetőség, hogy az angolok módszerét vesszük át, és mindenhová kamerákat szerelünk fel. Ez nagyon ellenkezik az

amerikai felfogással, úgyhogy nem hiszem, hogy sikerülne itt is bevezetni. Amúgy sem vagyok biztos benne, hogy jó befektetés lenne. Igaz, a legutóbbi terrortámadások az Egyesült Királyságban annyit bebizonyítottak, hogy a kamerák legalább az események *után* segítenek azonosítani az elkövetőket.

A Chicagói Egyetemen Robert Pape-pel végzett kutatásom eredményeiből mindenesetre arra lehet következtetni, hogy a terrorcselekmények legpontosabb előrejelzője az, milyen mértékben foglalja el az adott állam a terroristák területeit.³ Ebből a szempontból az amerikai csapatok állomásoztatása Irakban várhatóan nem járul hozzá a terrorizmus mérsékléséhez – bár lehet, hogy más célokra kiváló.

Végeredményben azt gondolom, hogy manapság két lehetséges értelmezés van arra, milyen is a jelenlegi helyzetünk a terroristákkal szemben.

Az egyik nézet szerint a fő ok, amiért a terroristák nem robbantak minket halomra, az, hogy a kormány terrorellenes intézkedései sikeresek voltak.

A másik értelmezés szerint viszont a terrorfenyegetettség egyszerűen nem is olyan hatalmas, és értelmetlenül sokat költünk az ellene folytatott harcra – illetve a látszólagos harcra. A kormányhivatalnokokra hatalmas nyomás hárul, hogy látványos gesztusokkal harcoljanak a terror ellen, még ha ezek a gesztusok totálisan haszontalanok is. A TSA főnökét nem érheti vád, ha vállról indítható rakétával lőnek le egy repülőt, de az már rajta csattan, ha fogkrémnek álcázott robbanószerrel robbantják fel a gépet. Ennek megfelelően sokkal nagyobb erővel küzdünk a fogkrémtubus ellen, még ha valószínűleg sokkal csekélyebb fenyegetést jelent is.

Hasonlóképpen, a CIA-nál valaki nem akkor kerül bajba, ha terrortámadás történik, hanem csak akkor, ha egy ehhez hasonló támadás lehetőségéről nem írta meg már korábban a jelentését, amit valakinek olvasnia kellett volna, és ennek alap-

ján cselekednie – amit persze soha senki nem tesz meg, olyan sok hasonló jelentés születik naponta.

Szerintem a második forgatókönyv áll közelebb az igazsághoz – a terrorfenyegetettség valójában nem is olyan nagy. És ez tulajdonképpen az optimistább világszemlélet. De ettől én még ugyanúgy kretén vagy áruló vagy mindkettő vagyok.

Hirdessünk-e „háborút az adók ellen”?

(SJD)

David Cay Johnston, a *The New York Times* újságírója, aki elképesztő munkát végzett az Egyesült Államok adórendszerének feltárásával és egyéb üzleti témájú cikkeivel, arról számol be, hogy a Belföldi Adóhatóság (Internal Revenue Service, IRS) újabban kiszervezi az adók begyűjtését erre szakosodott ügynökségeknek, azaz behajtóknak. „Az adósságbegyűjtési program a tervek szerint 1,4 milliárd dollárt hoz be az elkövetkező 10 évben – írja –, amelyből a behajtócégek mintegy 330 millió dollárt tesznek zsebre, azaz a behajtott összeg 22–24%-át.”⁴

Ez talán egy kicsit túl nagy sápnak tűnik, emellett az emberek aggódhatnak is, hogy a személyes adataik külsős behajtócégek kezébe kerülnek. Ám ami engem a legjobban megdöbbsent az egészben, az, hogy ezek szerint az IRS tudja, hogy kik tartoznak, és azt is tudja, hol találja meg őket, de annyira kevés alkalmazottal dolgozik, hogy egyszerűen képtelen saját maga beszédni a pénzt. Így aztán fel kell bérelnie valakit erre a célra, mégpedig húzós összegért.

Az IRS maga is elismeri, hogy a kiszervezett behajtás sokkal többbe kerül, mint ha belső munkatársak végeznék. Az adóhatóság korábbi vezetője, Charles O. Rossotti egyszer azt mondta a kongresszus előtt, hogy ha az IRS több alkalmazottat vehetne

fel, „9 milliárddal többet tudna behajtani évente, összesen 296 millió dollár befektetéssel – azaz körülbelül 3%-os költséggel” – írja Johnston.

Még ha Rossotti túlzott is, és a költség ennek ötszöröse lenne, az állam akkor is jobban járna új adóbehajtók alkalmazásával, mint ha kiszervezi az egészet egy cégnek 22%-os haszonért. A kongresszus azonban, amely az IRS költségvetését felügyeli, híresen csökönyös, amikor az adóhatóságnak több pénzt kellene megítélnie, hogy rendesen végezhesse a munkáját. Ezt a témát már magunk is érintettük:

Bármelyik adóhivatalnok első számú feladata [...] hogy a kongresszustól és a Fehér Háztól további forrásokat próbáljon kicsikarni. Hiába csábító a gondolat, hogy az IRS esetleg minden adódollárt képes lenne begyűjteni, valamiért az már kevésbé vonzza a politikusokat, hogy egy erősebb adóhatóságért lobbizanak. Michael Dukakis kísérletet tett erre az 1988-as elnöki kampánya során. És – nem jött be.

Miután sikerült olyan adótörvényt elfogadni, amelyet senki sem szeret, és amelyet mindenki úgy szeg meg, ahogy tud, az IRS-nek nem sok választása maradt: a legjobb tudása szerint teszi a dolgát abban a kis mozgástérben, amely megmaradt neki.⁵

De miért viselkedik így a kongresszus? Lehet, hogy a kongresszusi képviselőink egy nagy csomó történelemrajongó, akiket annyira áthat a köztársaság szelleme, hogy egy modern bostoni teadélutántól rettegnek, azaz attól, hogy a lakosság fellázad, ha az adóbehajtókat támogatják? De ne feledjük, itt csupán a behajtásról beszélünk, amely az IRS feladata, nem pedig az adótörvényekről, amelyek a kongresszus hatáskörébe tartoznak. Más szóval, a kongresszus boldogan elfogadja az adósávokat úgy, ahogy vannak, de nem akar túl sok támogatást adni a „rossz zsaruknak”, akik ezeket az adókat kénytelenek behajtani.

Ezért lehet, hogy egyszerűen át kellene keresztelniük az adó-behajtást valami másra. Mivel a kongresszus olyan sok pénzt ad olyasmikre, mint „terror elleni háború” vagy „drog elleni háború”, lehet, hogy ideje lenne meghirdetni az „adó elleni háborút” – pontosabban az „adócsalók elleni háborút”. Mi lenne, ha az adócsalókból közellenséget csinálnának, hangsúlyozva, hogy az adórés (a különbség az adótartozások és a behajtott pénzek között) körülbelül ugyanakkora, mint az államadóság? Talán ekkor politikailag elfogadhatóbb lenne támogatni az IRS-t, hogy maga hajthassa be a tartozásokat? Rá lehetne tenni az adócsalók képét a tejesdobozokra, kiplakátolni őket a postahivatalokban, sőt még az Amerika legkeresettebb bűnözőinek listájára is felkerülhetnének. Vajon ezzel célt érnénk? Vajon egy jól irányított „adócsalók elleni háború” megoldaná a helyzetet?

Jelenleg be kell érünk azzal, hogy az IRS behajtócégeknek szervezi ki a munkát, amelyek be is hajtanak valamennyi pénzt, de közel sem annyit, amennyi járna. Végeredményben tehát rengeteg pénz – azaz a tőlünk, rendes adófizetőktől befolyt pénz – folyik el a kanálisba.

Ha nem lennének könyvtárak, indíthatna-e egyet valaki manapság?⁶

(SJD)

Emelje fel a kezét, aki gyűlöli a könyvtárakat!

Mindjárt gondoltam. Ugyan ki gyűlölné a könyvtárakat?!

Elsőként például a könyvkiadók. Lehet, hogy tévedek, de aki szereti a könyveket, hallgassa meg az érvelésemet.

Nemrégiben együtt ebédeltem néhány kiadói emberrel. Az egyikük éppen akkor tért vissza a könyvtárosok országos konferenciájáról, ahol a kiadója könyveit igyekezett eladni minél több